

การทดลองปฏิบัติหน้าที่

โดย

พระศุลยพากย์สุวณัฏ

กรรมการสภามหาวิทยาลัย

ข้าราชการที่มีคุณวิเศษฐานะดี มีความสามารถ ก่อปรด้วย
ชื่อสัตย์ อุดหนุน มีความซื่อสัตย์เพียร ย่อมจะทำให้บังเกิดประสิทธิ
ภาพผลดีแก่ทางราชการ จะลดจำนวนคนน้อยลงได้ในที่สุด อันจะ
เป็นการประหยัดเงินงบประมาณใช้จ่ายของแผ่นดินลงอีกทางหนึ่งด้วย
ซึ่งเป็นนโยบาย ส่วนหนึ่งของท่านนายกรัฐมนตรีที่มุ่งหมายให้การปฏิ
บัติราชการเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและประหยัด

การเข้ารับราชการนั้นถือว่าเข้ามารับใช้ชาติอย่างหนึ่ง ควร
เปิดโอกาสและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้จำนนเท่าเทียมเสมอภาคกัน ซึ่ง
ไม่มีวิธีการอื่นใดจะเหมาะสมไปกว่าจัดให้มีการสอบแข่งขันทั่วไป นับ
ตั้งแต่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการ พด เรือนฉบับ
แรก จึงได้บัญญัติให้มีการสอบแข่งขันตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๓ และสืบ
ต่อกันตลอดมา การสอบแข่งขันแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือชั้นจัตวา
(เดิมเรียกว่าชั้นราชบุรุษ) และชั้นตรี (เดิมเรียกว่าชั้นสัญญา
บัตร) ในปัจจุบันอยู่ในข่ายของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พด เรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๔๘ มีความว่า “ให้ ก.พ. จัดการสอบ
แข่งขันวิชาข้าราชการพด เรือนชั้นจัตวาและชั้นตรี ตามหลักสูตร
และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด โดยคำนึงถึงลักษณะและคุณภาพของ

ราชการในหน้าที่ และจะแบ่งส่วนราชการเพื่อจัดการสอบแข่งขัน
สำหรับแต่ละส่วนก็ได้”

ขอให้สังเกตคำว่า สอบแข่งขันวิชาข้าราชการ การสอบ
แข่งขันหนักไปในทางภูมิรัฐวิทยะฐานยิ่งกว่าอื่น เมื่อเขาสอบแข่งขัน
ได้แล้วก็มีสิทธิได้รับการบรรจุตามลำดับคะแนนสูงต่ำ ส่วนการจะดู
ว่าผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ามานั้นจะมีความสามารถ ไหวพริบ ซื่อสัตย์
อดทน ซынหมั่นเพียร ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สัมควรแก่
ตำแหน่งหน้าที่ และจะก้าวหน้าต่อไปเพียงไรหรือไม่ นั่นก็สุดแล้วแต่
จะเป็นไป ถ้าได้คนที่หย่อนความรู้ความสามารถ หรือมีความ
ประพฤติไม่ดี ก็กลายเป็นเรื่องอะไรรวม งานในหน้าที่ไม่มีประสิทธิ
ภาพ และเป็นการกีดกันคนอื่นที่จะมาข้างหลังอีกด้วย

คงเป็นความคิดเห็นหาทางปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคให้ลุล่วงไป
ชั้นหลัง นี่จึงได้มีการวางเงื่อนไขให้มีการ ทดลองปฏิบัติหน้าที่กัน เสีย
ระยะหนึ่งก่อน ถ้าไม่เป็นผลก็ต้องเลิกทางไป ต่อเป็นผลจึงจะรับ
เข้าประจำการได้แน่นอน ดังที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือนฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๗) มาตรา ๕๒ เป็น
ใจความว่า การบรรจุผู้สอบแข่งขันได้ให้แต่งตั้งเป็นข้าราชการพล
เรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองให้ปฏิบัติราชการก่อนเป็นเวลาไม่
น้อยกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินกว่าหนึ่งปี ต่อเมื่อปรากฏว่ามีความ
ประพฤติ ความรู้ และความสามารถ สัมควรที่จะบรรจุและแต่งตั้ง
ได้แล้ว จึงให้บรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญต่อไป
ในกรณี เช่นว่านี้ให้นับวัน รับราชการในระหว่างเป็น ข้าราชการ พล-
เรือนวิสามัญชั่วคราวนั้น เป็นวันรับราชการ ตามความหมาย แห่งพระ

ราชบัณฑิตนี้ และตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการ แต่ ถ้าปรากฏว่ามีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มี
ความรู้ หรือไม่มีความสามารถพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการใน
ตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้ง ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุสั่งให้ออกจาก
ราชการ

ที่มีวิธีการเช่นว่านี้เพื่อจะกดดันหรือจูงใจคนมีความรู้และได้การได้
งานดีเข้ามาปฏิบัติราชการ วิชาความรู้ก็อย่างหนึ่ง การกระทำ และ
ความประพฤติ ก็อีกอย่างหนึ่ง ล้วนแต่สำคัญและต้องควบคู่กันไป
ผู้สั่งบรรจุ หรือผู้บังคับบัญชาเท่านั้น ที่จะเป็นเครื่องกลไกให้วัตถุประสงค์
ดังกล่าวดำเนินไปตามความมุ่งหมายของทางราชการตามกฎหมาย ใน
อันที่จะล่อลวงต้องแนะนำเอง หรือมอบหมายคนอื่นที่สมควรติดตามค
การกระทำทดลองปฏิบัติหน้าที่เขาในระยะแรกๆ น้อย่างใกล้ชิด ถ้า
ได้รู้ว่าจะมีการล่อลวงติดตามดูผลงาน เขาผู้เข้าใหม่ก็ต้องพยายาม
ขมักเขม้นปรับปรุงศึกษาให้เข้าระดับมาตรฐานแต่เริ่มแรก และ
เป็นงานคล่องอยู่ตัว ดีกว่าปล่อยๆ ไปตามเรื่องจนเป็นนิสัย แล้ว
กลับจะมากวดขันกันตอนหลังๆ และหากไม่มีการล่อลวงติดตามค
ผลงานกันเสียเลยแล้ว นอกจากจะไม่บังเกิดผลในแง่ประสิทธิภาพ
ตามความมุ่งหมายของกฎหมาย และทางปฏิบัติราชการที่ดีแล้ว
บางทีอาจหลงลืมไม่ได้ เค็ดือนไหวถึงการเมื่อพ้นกำหนดเวลาไป ดี
ไม่ดีในที่นี้ผู้ทดลองนั้นอาจเสียผลถึงกับเสียโอกาสไม่ได้รับเข้าบรรจุ
เป็นข้าราชการสามัญไป ดังมีเรื่องอยู่ทางสำนักงาน ก.พ. ซึ่งน่า
สังสารมาก จึงสมควรที่ผู้เข้าทดลองปฏิบัติงานจะต้องคอยระวัง

ประโยชน์ช่วยตัวเองในเรื่องระยะเวลานี้ได้อีกทางหนึ่งด้วย... อย่างอน
หลับทับลัทธิเสีย

ข้าราชการราชการสามัญในกระทรวงยุติธรรม เช่น ตำแหน่ง
คำศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี หรือ
เสมียนพนักงาน (สามัญชั้นตรีและจตุร) อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระ-
ราชบัญญัติพลเรือน ดำเนินทางปฏิบัติอย่างเดียวกับข้าราชการพล
เรือนของกระทรวงพลเรือนอื่นๆ

แต่สำหรับข้าราชการตุลาการ หรือข้าราชการผู้มีอำนาจและ
หน้าที่ในการพิจารณาพิพากษารรคดี รวมตลอดถึงผู้ช่วยผู้
พิพากษาและข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่าง
อื่น (ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ.
๒๔๙๗) นั้นมีวิธีการทดลองปฏิบัติราชการต่างไปอีกแบบหนึ่ง เรียก
ว่าอบรม บุคคลผู้จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาจะต้องดำรงตำแหน่งผู้
ช่วยผู้พิพากษา และได้รับการอบรมจากกระทรวงยุติธรรมมาแล้ว
ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ผลของการอบรมเป็นที่พอใจของกระทรวงว่าผู้
ช่วยผู้พิพากษามีความรู้ความสามารถ และความประพฤติเหมาะสม
ที่จะเป็นผู้พิพากษา

ผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษามาแล้วเป็นเวลาสอง
ปี และผลของการอบรมยังไม่เป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมดัง
กล่าวในวรรคก่อน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจสั่ง
ให้ออกจากราชการ

ในปีแรกที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา หาก
ปรากฏว่าผู้ได้รับแต่งตั้งไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา ให้รัฐมนตรี

นำความ กราบ บังคม ทูล ขอให้ ทรง ถอดถอน ด้วยความเห็นชอบของ
ก.ศ.

กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินการอบรมทั้งหมด โดยปลัด
กระทรวงเป็นผู้กำหนดยการ ตอนเวลาทำงานก่อนเที่ยงให้ ไปฝึกนั่ง
พิจารณาความร่วมกับผู้พิพากษาอาวุโส ตามศาลต่างๆผลัดเปลี่ยน
เวียนกันไปตามศาลนั้นบ้าง ศาลนี้บ้าง ตอนหลังเที่ยงจัดให้เข้ารับ
การอบรมฟังคำบรรยาย ของท่านผู้ทรงคุณวุฒิในความรู้รอบตัวเกี่ยว
กับสาขาวิชาต่าง ๆ ทางการแพทย์บ้าง ทางการปกครองบ้าง เพิ่ม
เติมทางวิชากฎหมายบางแขนงอีกบ้าง นอกจากนี้ทางการกีฬา ทาง
ศาสนาและศีลธรรม ก็ได้รับการอบรมให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

สำหรับข้าราชการอัยการก็ดำเนินการอบรมอัยการผู้ช่วยทำนอง
เดียวกันกับข้าราชการตุลาการเหมือนกัน (ตามพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๑๖)